

Seçimin Bilançosu: Kazananlar ve Kaybedenler

Yerel seçimi CHP'nin düzeyi sürpriz olan zaferi ve AKP'nin yenilgisi ile geride bıraktık. Seçimin üzerinden birkaç gün de geçtiğine göre artık soğukkanlı analizlerimizi yapabiliriz.

Bu yazıda her partinin seçim karnesini 2019'daki yerel seçimle kıyaslamalar yaparak ayrı ayrı değerlendirmek istiyorum. Bu amaçla partileri üç gruba ayırdım: “Kazananlar”, “ne kazananlar ne kaybedenler” ve “kaybedenler”.

Kazananlar

CHP: Seçimin en büyük kazanımı şüphesiz CHP. CHP, 2019'daki oyuna 2,5 milyon yeni oy ekleyerek oransal olarak yüzde 6'ya yakın arttırdı ve ilk defa bir seçimde AKP'yi geçerek birinci parti oldu. Böylece CHP, Ecevit dönemindeki 1977 Yerel Seçimi'nden beri en büyük seçim zaferine imza attı.

CHP'ye verilen oylar elbette ki emanet ancak son tahlilde bu oyların verilmiş olması da CHP'nin bir şeyleri doğru yapmış olduğunun bir göstergesi. Örneğin, geçtiğimiz genel seçimdeki gibi Kılıçdaroğlu ve çevresinin yaptığına benzer yanlışlar yapılsaydı elverişli koşullara rağmen gene de böyle bir seçim zaferi kazanılamayabilirdi.

YRP: Seçimin diğer bir kazanımı Yeniden Refah Partisi. Saadet, Deva ve Gelecek gibi muhafazakâr camiadan diğer partilerin aksine Yeniden Refah, AKP'ye sırtını dönen tepkili seçmenin birinci tercihi olmayı başardı.

Kasım 2018'de kurulan Yeniden Refah, Mart 2019'daki yerel seçime katılım dahi göstermemişti. Bu seçimde ise 3 milyonun üzerinde oy almayı başardı ve 1 büyükşehir, 1 il, 39 da ilçe belediyesi kazandı.

Bu performanstan sonra Yeniden Refah muhtemelen “iyi ki AKP ile seçim ittifakı yapmamışız” demiştir. İttifak yapsaydı hem bu performansa ulaşamayabilir hem de müstakil bir güç olarak algılanmayabilirdi. Yeniden Refah'ın eli artık Erdoğan'a karşı çok daha güçlü.

Ne kazanan ne kaybedenler

DEM Parti: DEM Parti bu seçimde toplam oyunda ufak bir düşüş yaşadı. Ancak AKP çok daha büyük bir düşüş yaşadığı ve Kürt illerinde DEM Parti'nin ana rakibi AKP olduğu için belediye sayısını arttırabildi. Bu seçimde DEM Parti 2019'a göre fazladan 2 il ve 15 ilçe belediyesi kazandı.

ZP: Zafer Partisi seçimde herhangi bir il veya ilçe kazanamadı. Ancak 1 milyonun üzerinde oy alarak yüzde 2,4'lük bir oy oranına ulaştı. Bu şekilde 2023 Genel Seçimi'ndeki oy oranını korudu. Zafer Partisi'nin hiçbir belediye kazanamaması bir başarısızlık olmakla beraber yakın zamanda kurulmuş küçük bir partinin bu oyu alması gene de kısmi bir başarı olarak değerlendirilebilir.

Kaybedenler

AKP: Seçimin en büyük kaybedeni şüphesiz AKP. AKP bu seçimde sandığa gitmeyen veya Yeniden Refah'a yönelen eski seçmenlerinden ötürü 5 milyon civarı oy kaybetti ve oyları yüzde 32'ye kadar geriledi. Bu da birçok büyükşehir, il ve ilçeyi başta CHP olmak üzere rakiplerine kaptırmasına sebep oldu. Bu seçim AKP tam 3 büyükşehir, 12 il ve 198 ilçe belediyesi kaybetti.

Şunu not düşmek önemli: Aslında AKP'de bir kan kaybı olduğu 2018'deki genel seçimden beri kendisi gösteriyordu. Geçtiğimiz genel seçimde de AKP'nin oyu yüzde 35'e kadar düşmüştü. Ancak 2018, 2019 ve 2023'deki kısmi gerilemeler, bu seçimde açık bir yenilgiye dönüştü.

MHP: AKP kadar olmasa da seçimin bir diğer kaybedeni MHP. 800 bin civarı bir oy kaybına uğrayan MHP, 1 büyükşehir 2 il ve 23 ilçe belediyesi kaybetti. Oyları yüzde 6,6'ya geriledi. Bu şekilde AKP+MHP oyları ilk defa yüzde 40'ın altını görmüş oldu.

Tüm bu göstergeler Cumhur İttifakı için alarm zillerinin çalmakta olduğunu gösteriyor.

İYİ Parti: Seçimin muhalefetteki açık kaybedeni İYİ Parti oldu. Ben dahil birçok siyaset bilimcinin uyarılarına rağmen İYİ Parti romantik "hür ve müstakil" siyasetinde ısrar etti. Kutuplaşmayı ve muhalif seçmendeki güçlü anti-Erdoğanlılığı görmezden geldi. "CHP ile bağlarımı koparırsam partilerinden memnun olmayan hem AKP hem de CHP seçmeni bana yönelir" sandı. Ancak sonuç, memnuniyetsiz AKP seçmeni Yeniden Refah'a giderken kendi seçmeni de CHP'ye gitti. İYİ Parti bu seçimde 1 il ve 24 ilçe belediyesi kazanabildi (itirazları kabul edilirse Ordu'yu da kazanabilir). Bir önceki seçim yüzde 7,3 olan oyları ise yüzde 4,6'ya geriledi.

Bonus kaybeden

Deva ve Gelecek Partileri: Bu partilerin oy oranlarının düşük olduğu zaten bilinse de bu seçimde tam olarak ortaya çıktı. Deva yüzde 0,45 ve Gelecek Partisi ise sadece yüzde 0,12 oy alabildi. Ancak bu oy oranlarıyla bu iki parti mecliste tam 25 vekile sahipler. Bu da Kemal Kılıçdaroğlu'nun Türkiye siyasetine hediye ettiği garabetlerden birisi olarak tarihteki yerini aldı.

Bundan sonrası

Bundan sonra ben kazanan partilerde yükseliş, kaybeden partilerde ise iniş trendinin devam edeceğini düşünüyorum.

Kurumsal hukuk devletine dönülmediği sürece Türkiye’de ekonominin tam olarak toparlanabilmesi mümkün gözüküyor. Ekonomi toparlanmadığı sürece ise AKP ve MHP’nin kaybettiği oyları geri kazanması mümkün değil. O yüzden bu partilerdeki kan kayıplarının ilerleyen dönemde de sürmesi kuvvetle muhtemel.

Bu durum CHP için büyük bir fırsat doğuruyor. Eğer adımlarını doğru atarsa, İmamoğlu ve Özel liderliğindeki CHP’nin önümüzdeki genel seçimde iktidar olması için koşullar epey elverişli gözüküyor.

Emrah Gülsunar, “Seçimin Bilançosu: Kazananlar ve Kaybedenler”,

<https://www.fikirtepe medya.com/siyaset/secimin-bilancosu-kazananlar-ve-kaybedenler/> (Yayın

Tarihi: 4 Nisan 2024).